

ویژگی‌های کمیته حسابرسی و اعلان سود

عباس قدرتی زوارم

گروه حسابداری، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه فنی حرفه‌ای، شیروان، ایران. (نویسنده مسئول).
abbas.ghodratizoeram@gmail.com

محمد نوروزی

گروه حسابداری، دانشکده علوم انسانی و تربیت بدنی، مدرس دانشگاه گنبد کاووس، گنبد کاووس، ایران.
mohammad_n488@yahoo.com

زهرا اکبری

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده علوم انسانی، موسسه آموزش عالی اشراق، بجنورد، ایران.
za1402427@gmail.com

امید یعقوبی

دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت مالی، واحد شهریار، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
yaghobi.omid1369@gmail.com

چکیده

مطالعات صورت گرفته در خصوص واکنش سرمایه‌گذاران به اعلامیه‌های سود نشان داده است که وضعیت سازمانی به‌طور قابل توجهی بر محتوای اطلاعات این اعلامیه تأثیرگذار است. در کشورهای پیشرو، کمیته حسابرسی در شرکت‌ها تبدیل به ابزار مهمی شده است تا قابلیت اعتماد روند گزارشگری مالی را نظارت کند. کمیته حسابرسی به‌عنوان عاملی تعیین‌کننده در روند گزارشگری مالی عمل می‌کند. لذا با توجه به اهمیت موضوع، این پژوهش درصدد بررسی رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و اعلان سود در شرکت‌های پذیرفته‌شده بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات نیمه تجربی پس رویدادی است. از نظر روش تحلیل داده‌ها نیز پژوهش توصیفی-همبستگی می‌باشد. داده‌های پژوهش از لوح‌های فشرده آرشیو آماری و تصویری سازمان بورس اوراق بهادار تهران، پایگاه اینترنتی بورس اوراق بهادار تهران، نرم‌افزار ره‌آورد نوین گردآوری شد، سپس تجزیه و تحلیل نهایی نیز به کمک نرم‌افزار آماری ایویوز نسخه یازدهم انجام شد؛ و نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش نشان داد که اندازه کمیته حسابرسی، استقلال کمیته حسابرسی و تخصص کمیته حسابرسی بر اعلان سود شرکت تأثیرگذار است.

واژگان کلیدی: اندازه کمیته حسابرسی، استقلال کمیته حسابرسی، تخصص کمیته حسابرسی، اعلان سود‌ها.

مقدمه

مطالعات صورت گرفته در خصوص واکنش سرمایه‌گذاران به اعلامیه‌های سود نشان داده است که وضعیت سازمانی به‌طور قابل توجهی بر محتوای اطلاعات این اعلامیه تأثیرگذار است (دی فوند و همکاران^۱، ۲۰۰۷؛ پارتی و همکاران^۲، ۲۰۱۸). با این وجود، یکی از ضعف‌های موجود در ادبیات مالی در نظر نگرفتن نقش سازوکارهای حاکمیت شرکتی و نقش آن در افزایش اعتبار سود است. پارتی و همکاران (۲۰۱۸) بر این باورند که سازوکارهای حاکمیت شرکتی نظیر کمیته حسابرسی مستقل تأثیر قابل توجهی بر اعتبار سود دارد. به‌ویژه وجود کمیته‌های حسابرسی، در کشورهایی که استانداردهای حسابداری یا حمایت قانونی از سرمایه‌گذاران بسیار ضعیف است؛ نقش بسزایی دارد. از طرف دیگر تحلیل

¹ DeFond et al

² Poretti et al

گران اوراق بهادار، مدیران شرکت‌ها، سرمایه‌گذاران و افرادی که در بازار سرمایه مشارکت دارند بیشترین توجه خود را به رقم سود به‌عنوان آخرین قلم اطلاعاتی صورت سود و زیان معطوف می‌کنند (حبیبی و جهانشاد، ۱۳۹۶). هدف اولیه از گزارش سود، تأمین و ارائه اطلاعات مفید برای کسانی است که بیشترین علاقه را به گزارش مالی دارند. اما سود حسابداری همیشه نمی‌تواند معیار خوبی برای تصمیمات سرمایه‌گذاران باشد و برخی مواقع توسط مدیران دست‌کاری می‌شود (نمازی و رضایی، ۱۳۹۱). با توجه به تضاد منافع بین سرمایه‌گذاران و مدیران و انگیزه مدیران برای پیچیده کردن گزارش‌های مالی در به حداکثر رساندن منافع خود، این عمل می‌تواند موجبات انتشار اطلاعات گمراه‌کننده و نادرستی فراهم آورد که نتیجه آن واکنش غیر عقلایی سرمایه نسبت به سود اعلان‌شده از سوی مدیران خواهد بود و نهایتاً می‌تواند زمینه شک و بی‌اعتمادی سرمایه‌گذاران را به همراه داشته باشد (جهانشاد و ملکیان، ۱۳۹۲).

سود گزارش‌شده، از جمله اطلاعات مالی مهمی است که در هنگام تصمیم‌گیری از سوی افراد در نظر گرفته می‌شود. تحلیل گران مالی عموماً سود گزارش‌شده را به‌عنوان عامل برجسته‌ای در بررسی‌ها و قضاوت‌های خود مدنظر قرار می‌دهند. همچنین، سرمایه‌گذاران برای تصمیمات سرمایه‌گذاری خود بر اطلاعات مالی مندرج در صورت‌های مالی واحدهای اقتصادی، به‌ویژه سود گزارش‌شده اتکا می‌کنند (مشکی میاوقی و دلیریان، ۱۳۹۴؛ زارعی و قاسمی، ۱۳۹۵). یکی از تغییراتی که در سال‌های اخیر در کشورهای پیشرفته رخ داده است، استفاده از کمیته حسابرسی در شرکت‌هاست. این کمیته‌ها به‌عنوان عامل نظارت بر فرآیند گزارشگری مالی عمل می‌کنند (زنگین و اوزکان^۱، ۲۰۱۰).

در کشورهای پیشرو، کمیته حسابرسی در شرکت‌ها تبدیل به ابزار مهمی شده است تا قابلیت اعتماد روند گزارشگری مالی را نظارت کند. کمیته حسابرسی به‌عنوان عاملی تعیین‌کننده در روند گزارشگری مالی عمل می‌کند. کمیته‌های حسابرسی اثربخش، موجب افزایش اعتبار صورت‌های مالی حسابرسی شده سالانه می‌شوند و اعضای آن با هیئت‌مدیره که مسئول حفظ منافع سهامداران است، همکاری کرده و در امر نظارت بر کیفیت و مطلوبیت صورت‌های مالی، حسابداری، حسابرسی و فرآیند گزارشگری مالی، به مدیریت در ایفای مسئولیت‌های خود یاری می‌رسانند (حساس یگانه و حسینی بهشتیان، ۱۳۸۱؛ فانگ و همکاران^۲، ۲۰۱۶؛ دی فوند و ژانگ^۳، ۲۰۱۴). مارک دیفوند و همکاران (۲۰۱۱) در پژوهشی نشان دادند که اعلام سود سالانه در کشورهای با درآمد باکیفیت بالاتر یا اجرای قوانین تجارت داخلی بهتر آموزنده‌تر هستند، درحالی‌که اعلان سود سالانه در کشورهایی که مکرر گزارشگری مالی موقت دارند، کمتر آموزنده است. همچنین دریافت که به‌طور متوسط، اعلان سود در کشورهای با نهادهای حفاظت از سرمایه‌گذار قوی، آموزنده‌تر هستند.

اعتماد به‌عنوان بارزترین مشخصه سرمایه اجتماعی و مهم‌ترین بعد فرهنگ، محرک رفتاری شناخته‌شده است که فرد بر اساس ذهنیت خود دست به انجام عملی می‌زند که ممکن است برای فرد مفید باشد و یا سبب رساندن حداقل زیان به وی شود (گامبتا^۴، ۱۹۸۸). از آنجا که اعتماد تصور ذهنی فرد نسبت به احتمال بودن تقلب می‌باشد (گیوسو و همکاران^۵، ۲۰۰۸) اثر بالقوه‌ای در واکنش سرمایه‌گذاران نسبت به اعلان سود شرکت دارد. همچنین بر اساس تئوری اقتصاد، اعتماد می‌تواند نقش مهمی در تعاملات بین مدیران و سرمایه‌گذاران در قراردادهای ناتمام ایفا کند. میشایل پوزنر و همکاران^۶ (۲۰۱۳) با در نظر گرفتن گروهی از مطالعات در ارتباط با فرهنگ و سرمایه اجتماعی و به‌ویژه اعتماد، همچنین مطالعات انجام‌شده در ارتباط با واکنش سرمایه‌گذاران به اطلاعات منتشرشده از سوی شرکت‌ها، سطح اعتماد پرداختند و نتایج آنان نشان داد که هنگامی که حفاظت از

¹ Zengin & Ozkan

² Fung et al

³ DeFond & Zhang

⁴ Gambetta

⁵ Guiso et al

⁶ Pevzner et al

سرمایه‌گذار و الزامات افشاء در یک کشور ضعیف باشند اعتماد به‌عنوان جایگزینی برای نهادهای رسمی مطرح می‌شود. علاوه بر این، ساختار مالکیت شرکت با واکنش بازار مرتبط است (براون و همکاران^۱، ۲۰۱۴). با این حال، تعامل بین نسبت اعضای مستقل در کمیته حسابرسی و حاکمیت شرکتی با واکنش بازار نسبت به اعلان سود ارتباط منفی و معناداری دارد. لذا استقلال کمیته حسابرسی به‌عنوان یکی از معیارهای ویژگی کمیته حسابرسی می‌تواند تأثیر بیشتری بر واکنش سرمایه‌گذاران نسبت به اعلان سود در کشورهایی با حاکمیت شرکتی ضعیف داشته باشد. لذا بر پایه این استدلال در پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به این سؤال خواهیم بود که آیا بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و اعلان سود شرکت‌های پذیرفته‌شده بورس اوراق بهادار ارتباط معناداری وجود دارد یا خیر؟ در صورت مثبت بودن پاسخ رابطه فوق، نوع رابطه به چه شکل است؟

مبانی نظری پژوهش

با طرح فرضیه بازار کارا اساساً این ادعا مطرح بود که اگر بازار سرمایه از کارایی نسبی برخوردار باشد، در فرآیند جذب اطلاعات به سرعت و قوت عمل نموده و قیمت‌های سهام در بازار همواره انعکاس مطلوبی از وقایع مرتبط به شرکت خواهد بود. بر اساس این فرضیه هیچ‌کس نمی‌تواند در بلندمدت به‌طور سیستماتیک بیشتر از میزان ریسکی که قبول کرده است، بازده کسب بکند. یکی از مشخصه‌های بازار کارا این است که قیمت سهام در هر لحظه از زمان منعکس‌کننده ارزش ذاتی سهام با توجه به اطلاعات موجود و مربوط در بازار می‌باشد و بازده غیرعادی در این بازار وجود ندارد. بنابراین در صورتی که بتوان این بازده غیرعادی را در بازار کاهش داد، میزان کارایی بازار بیشتر می‌شود. کاهش این بازده اضافی نیز صرفاً از طریق شناسایی عوامل مرتبط با ایجاد آن امکان‌پذیر است (بال و براون، ۱۹۶۸؛ می^۲، ۱۹۷۱؛ جورج فاستر^۳، ۱۹۷۳؛ جهانخانی، ۱۳۸۲، صمدی، ۱۳۸۵؛ گیف و یانگ^۴، ۲۰۱۰ و علوی طبری، ۱۳۹۰). رویچودهاری و اسلتن^۵ (۲۰۱۲) معتقدند که در شرایط عدم تقارن اطلاعاتی، مدیران و افراد درون‌سازمانی در مقایسه با سرمایه‌گذاران دارای اطلاعات افشا نشده بیشتری در مورد عملیات و جوانب مختلف شرکت در آینده هستند. این تفاوت در دسترسی به اطلاعات سبب می‌شود طرفین معامله نسبت به موضوعی به‌ظاهر یکسان واکنشی متفاوت بروز دهند و تصمیماتی بافاصله از یکدیگر می‌شود. افزایش میزان تفاوت در قیمت پیشنهادی خرید و فروش حکایت از شرایطی دارد که مدیران و افراد درون‌سازمانی با در اختیار داشتن اطلاعاتی نهانی و آگاهی از میزان اهمیت این اطلاعات انگیزه کمتری برای ارائه اختیاری و پیش از هنگام چنین اطلاعاتی به بازار دارند. بنابراین به نظر می‌رسد علی‌رغم تلاش‌های گسترده نهادهای مختلف برای افزایش شفافیت در بازار سرمایه و ارتقای سطح افشای اختیاری اطلاعات، اعلامیه‌های سود، هنوز هم ارزش خود را به‌عنوان یک منبع اطلاعاتی برای سهامداران حفظ کرده‌اند و به دلیل وجود عوامل مختلفی نظیر عدم تقارن اطلاعاتی، اخبار منفی و ... اتکای سهامداران به اعلامیه‌های سود بیش‌تر از پیش نیز شده است (رویچودهاری و اسلتن، ۲۰۱۲؛ بزرگ اصل و ادیبی، ۱۳۹۶). لندزمن و میدیو (۲۰۰۱) معتقدند که میزان محتوای اطلاعاتی سود طی گذشت سال‌ها افزایش داشته است و شواهدی مبتنی بر افزایش حجم معاملات و ناپایداری در بازده سهام در زمان انتشار اعلامیه‌های سود وجود دارد. در چنین شرایطی بار اطلاعاتی صورت‌های مالی و اعلامیه‌های الزامی برای اطلاع‌رسانی به بازار بیشتر شده و بازار اتکای بیشتری به اطلاعات برآمده از اهرم‌های افشای اجباری می‌کند. حبیبی و جهانشاد (۱۳۹۶) نشان دادند که سطح اعتماد بازار سرمایه در حد نسبتاً متوسط بوده و اینکه اعتماد به‌خودی خود بر واکنش سرمایه‌گذاران تأثیرگذار نمی‌باشد. خان و

¹ Brown et al

² May

³ Foster

⁴ Gift & Yang

⁵ Roychowdhury and Sletten

ایکرام (۲۰۱۲) بر این باورند که اثر و محتوای اطلاعاتی اعلان سود در بازار سرمایه تنها از ماهیت سود نبوده، بلکه به موقع بودن و زمان مناسب ارائه و انتشار آن نقش مهمی در مفید بودن اطلاعات حاصل از آن و مربوط بودن آن در تصمیم‌گیری‌ها دارد. همچنین یکی از مفروضات بازار کارای سرمایه این است که سرمایه‌گذاران به‌طور منطقی به اطلاعات جدید واکنش نشان می‌دهند. کردستانی و همکاران (۱۳۹۲) بر این استدلال هستند که عکس‌العمل‌های نادرست سرمایه‌گذاران بعد از مدتی اصلاح‌شده و به روال عادی و منطقی خود برمی‌گردد، ولی ممکن است همیشه تغییر قیمت بعد از اعلان سود، با روند اصلاحی بازار همراه نباشد. همچنین ساور و ویلسون^۱ (۲۰۱۴) در مورد زمان یا تاریخ اعلان سود اظهار داشتند که سرمایه‌گذاران تاریخ دقیق اعلان سود را نمی‌دانند؛ زیرا شرکت‌ها، گاهی سود خود را زودتر اعلان می‌کنند یا انتشار آن را به تعویق می‌اندازند که هر دوی این رویدادها اغلب کاملاً پیش‌بینی نمی‌شود و می‌تواند اطلاعات مؤثری را به لحاظ عملکرد شرکت ارائه نماید. به‌طوری‌که اگر شرکت یک دوره اعلان سود داشته باشد، شرکت‌هایی که سود خود را زود اعلان می‌کنند از بازده غیرعادی مثبتی برخوردارند و پرمخاطره‌تر از شرکت‌هایی هستند که سود خود را دیرتر اعلان می‌کنند. مطالعات اندکی در خصوص نقش مکانسیم‌های حاکمیت شرکتی که منجر به افزایش درآمد می‌گردد پرداخته شده است. دی فوند و ژانگ (۲۰۱۴) و بیدارد و جندرون (۲۰۱۰) بر این استدلال بودند که کمیته حسابرسی بر گزارشگری مالی شرکت تأثیرگذار است و از دو طریق برافزایش درآمد شرکت تأثیر می‌گذارد. اول آنکه کمیته حسابرسی، مسئول انتخاب حسابرسان مستقل، تأیید حجم کار در خصوص هزینه‌های حسابرسی است و سپس، کمیته‌های حسابرسی وظیفه نظارت بر کنترل‌های داخلی شرکت را دارند.

پیشینه تجربی پژوهش

جیب و توماس (۲۰۱۷) طی پژوهشی به بررسی ارتباط بین کمیته حسابرسی، کیفیت گزارشگری مالی و افشای حسابداری زیست‌محیطی پرداختند. نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که کیفیت کمیته حسابرسی، کیفیت گزارشگری زیست‌محیطی را افزایش داده و تأثیری بر کمیت آن ندارد. بومان و راتزینگر (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای به بررسی تجربی این موضوع پرداختند که چگونه حضور حسابرسانی که در گذشته در مؤسسات حسابرسی مشغول فعالیت بودند در کمیته حسابرسی شرکت‌ها، بر کیفیت حسابرسی، تأخیر در گزارش‌های حسابرسی، و حق‌الزحمه حسابرسی تأثیرگذار است. نتایج نشان داد رابطه معنی‌داری میان حضور حسابرسان مستقل در کمیته حسابرسی با سطح حق‌الزحمه حسابرسی وجود ندارد. در مقابل، حضور این حسابرسان در کمیته حسابرسی با کیفیت حسابرسی رابطه مثبت و معنی‌دار و با تأخیر در گزارش‌های حسابرسی، رابطه منفی و معنی‌دار دارد. فخاری و رضائی پینه نوئی (۲۰۱۷) طی مطالعه‌ای به بررسی تأثیر وجود کمیته حسابرسی و ویژگی‌های آن بر محیط اطلاعاتی شرکت پرداختند. نتایج پژوهش آنان نشان داد که بین استقلال و تخصص کمیته حسابرسی با محیط اطلاعاتی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد، درحالی‌که رابطه دیگر ویژگی‌های کمیته حسابرسی با محیط اطلاعاتی شرکت معنادار نیست. گاریکا سنچز و گاریکا مکا و کونادارلو (۲۰۱۷) در پژوهشی رابطه میان حضور کارشناسان مالی در کمیته حسابرسی و ریسک ورشکستگی را در بخش بانکی موردبررسی قرار دادند. آن‌ها با استفاده از بررسی نمونه‌ای متشکل از ۱۵۹ بانک متعلق به کشورهای مختلف در دوره زمانی ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۰ نشان دادند که حضور کارشناسان مالی در کمیته حسابرسی با ریسک ورشکستگی رابطه منفی و معنادار دارد. یعنی حضور کارشناسان مالی در کمیته حسابرسی باعث کاهش ریسک ورشکستگی می‌شود. این رابطه در بانک‌هایی که سیاست مقابله با فعالیت‌های غیراخلاقی دارند قوی‌تر است.

¹ Savor & Wilson

گارنی، هالیوی و زهری (۲۰۱۶) در تحقیقی به بررسی اثربخشی کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی بر مدیریت سود شرکت‌های تونسی پرداختند و دریافته‌اند که ارتباط کاملی بین امتیاز اثربخشی کمیته حسابرسی و تخصص حسابرس در صنعت با محدود نمودن مدیریت سود وجود دارد. همچنین، یافته‌ها نشان داد رابطه‌ای مکمل بین اثربخشی کمیته حسابرسی و تصدی حسابرسی، بعد از تصویب قانون امنیت مالی ۲۰۰۵ وجود دارد. بزرگ اصل و ادیبی (۱۳۹۶) در تحقیقی به بررسی رابطه بین محتوای اطلاعاتی اعلامیه‌های سود فصلی و عدم تقارن اطلاعاتی با استفاده یک نمونه متشکل از ۷۵ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ پرداختند. روش تحقیق حاضر از نوع همبستگی بین متغیرها است. نتایج تحقیق بیانگر این موضوع است که افزایش عدم تقارن اطلاعاتی و اخبار منفی در انتهای یک فصل (و نه ابتدای آن) بر محتوای اطلاعاتی سود آن فصل تأثیری مثبت و معنادار دارد. مرادزاده فرد و همکاران (۱۳۹۷) طی پژوهشی به بررسی تأثیر اثربخشی کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی پرداختند. نتایج آنان با استفاده از یک نمونه متشکل از ۵۳ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۴ نشان‌دهنده آن است که بین اثربخشی کمیته حسابرسی و کیفیت حسابرسی ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. فخاری و رضائی پسته نوئی (۱۳۹۷) در پژوهشی تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر محیط اطلاعاتی شرکت را مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش آن‌ها بیانگر آن بود که رابطه مثبت و معناداری بین وجود کمیته حسابرسی و محیط اطلاعاتی شرکت وجود دارد. به عبارت دیگر، با استقرار کمیته حسابرسی در شرکت‌ها محیط اطلاعاتی آن‌ها شفاف‌تر شده و مقدار شاخص محیط اطلاعاتی شرکت افزایش می‌یابد. صفری گرایلی، رضائی پسته نوئی و نوروزی (۱۳۹۶) طی پژوهشی به بررسی ارائه مدلی برای تبیین اثربخشی کمیته حسابرسی و محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری پرداختند. نتایج پژوهش حاکی از آن بود که اثربخشی کمیته حسابرسی، مربوط بودن ارزش سود (محتوای ارزشی اطلاعات سود و زیان) و مربوط بودن ارزش دفتری هر سهم (محتوای ارزشی اطلاعات ترازنامه) را افزایش می‌دهد. فخاری و رضائی پسته نوئی (۱۳۹۶) در پژوهش خود به بررسی تأثیر تخصص کمیته حسابرسی بر محیط اطلاعاتی شرکت پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که رابطه مثبت و معناداری بین تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی و محیط اطلاعاتی شرکت‌ها وجود دارد و تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی باعث بهبود محیط اطلاعاتی شرکت و افزایش شاخص سنجش آن می‌گردد. جامعی و رستمیان (۱۳۹۵) در تحقیقی ارتباط تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی با ویژگی‌های پیش‌بینی سود هر سهم مدیریت را بررسی کردند. شواهد نشان داد که تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی با صحت پیش‌بینی سود رابطه مثبت دارد. همچنین نتایج نشان داد که تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی با پراکندگی پیش‌بینی‌های سود ارتباطی منفی دارد. فروغی و آیسک (۱۳۹۴) به بررسی واکنش بازار به زمان اعلام سود هر سهم پیش‌بینی‌شده با استفاده از یک نمونه متشکل از شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۹۰ پرداختند. روش تحقیق حاضر از نوع توصیفی و از نظر هدف کاربردی است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد بازار به خبر بد، منفی واکنش نشان می‌دهد اما اعلام دیر هنگام، با واکنش مثبت بازار روبرو می‌شود. بعلاوه بین اخبار بد دیر هنگام و زود هنگام، از نظر واکنش بازار تفاوتی وجود ندارد، اما اعلام دیر هنگام اخبار خوب با یک واکنش مثبت مواجه می‌شود. صالحی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی محتوای اطلاعاتی سود اعلان‌شده و پیش‌بینی هر سهم در تبیین بازده غیرعادی سهام با استفاده یک نمونه متشکل از ۵۰ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰ پرداختند. روش تحقیق حاضر از نوع توصیفی و از نظر هدف کاربردی است. نتایج تحلیل رگرسیونی و آزمون‌های همبستگی رابطه معنادار مستقیمی را بین متغیرهای اعلان سود هر سهم و پیش‌بینی سود هر سهم با بازده غیرعادی سهام نشان می‌دهد. همچنین نتایج، محتوای اطلاعاتی بیشتری را برای سود اعلان‌شده هر سهم در قیاس با سود پیش‌بینی‌شده هر سهم تأیید می‌کند. قائمی و همکاران (۱۳۹۱) به بررسی مدیریت زمان اعلان سود شرکت‌های پذیرفته‌شده بورس اوراق بهادار تهران

طی سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۸ پرداخت. نتایج آزمون بر اساس بیش از ۴۰۰۰ مورد اعلان سود در شرکت‌ها نشان می‌دهد که مدیران شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران به‌طور راهبردی اقدام به زمان‌بندی اعلان سودهایشان نمی‌کنند. با انجام آزمون رگرسیون لجستیک اثر برخی عوامل مؤثر بر انتخاب زمان اعلان سودهای فصلی از قبیل سود غیرمنتظره، درصد سهام شناور آزاد، صنعت، پیچیدگی فعالیت‌های شرکت و اندازه شرکت بر زمان اعلان سودهای فصلی طی روزهای هفته بررسی شد. نتایج آزمون نشان می‌دهد که از میان عوامل مختلف تنها درصد سهام شناور آزاد بر زمان اعلان اخبار مربوط به سود تأثیر دارد.

فرضیه‌های پژوهش

- فرضیه اول:** بررسی تأثیر اندازه کمیته حسابرسی بر اعلان سود شرکت‌های پذیرفته‌شده بورس اوراق بهادار تهران.
فرضیه دوم: بررسی تأثیر استقلال کمیته حسابرسی بر اعلان سود شرکت‌های پذیرفته‌شده بورس اوراق بهادار تهران.
فرضیه سوم: بررسی تأثیر تخصص کمیته حسابرسی بر اعلان سود شرکت‌های پذیرفته‌شده بورس اوراق بهادار تهران.

روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از نظر هدف، پژوهشی کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات نیمه تجربی پس‌رویدادی در حوزه تحقیقات اثباتی حسابداری است، یعنی بر مبنای تجزیه و تحلیل اطلاعات گذشته انجام گرفته است. از نظر روش تحلیل داده‌ها نیز تحقیق همبستگی است، زیرا پژوهش حاضر در پی یافتن رابطه بین متغیرهای پژوهش در یک جامعه آماری است. داده‌های پژوهش از لوح‌های فشرده آرشو آماری و تصویری سازمان بورس اوراق بهادار تهران، پایگاه اینترنتی بورس اوراق بهادار تهران، نرم‌افزار ره‌آورد نوین گردآوری گردید. در نهایت، با توجه به حجم نمونه‌ها، از نرم‌افزار ایویوز نسخه یازدهم و استاتا برای تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شد. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۹ است. نمونه انتخابی پژوهش در جدول (۱) خلاصه شده است.

پس از اعمال محدودیت‌های اعمال شده تعداد ۱۶۷ شرکت و ۱۳۳۶ مشاهده (سال-شرکت) به‌عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند.

جدول (۱): پراکندگی شرکت‌ها بر اساس صنعت

پراکندگی شرکت‌ها بر اساس نوع صنعت			
۱	پتروشیمی، فرآورده‌های نفتی، شیمیایی، لاستیک و پلاستیک	۴۰	۲۴٪
۲	مواد و محصولات دارویی	۲۳	۱۴٪
۳	فلزات اساسی و محصولات فلزی	۲۰	۱۲٪
۴	سیمان، آهک و گچ	۲۰	۱۲٪
۵	خودرو و ساخت قطعات	۱۶	۱۰٪
۶	محصولات کانی، غیرفلزی و سایر معادن	۹	۵٪
۷	زراعت و خدمات وابسته	۸	۵٪
۸	کاشی و سرامیک	۶	۴٪
۹	مواد غذایی (شامل قند و شکر)	۵	۳٪
۱۰	ماشین‌آلات، تجهیزات و دستگاه‌های برقی	۵	۳٪
۱۱	حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات	۵	۳٪
۱۲	محصولات کاغذی	۴	۲٪

۱۳	رایانه	۲	٪۱
۱۴	سایر	۴	٪۲
	جمع	۱۶۷	٪۱۰۰

الگوی رگرسیونی و نحوه اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته: اعلان سود

به منظور افزایش قابلیت اعتماد اندازه‌گیری متغیر وابسته پژوهش، از نرخ بازده غیرعادی تجمعی سهام^۱ مطابق با پژوهش صالحی و همکاران (۱۳۹۳) استفاده شده است. برای محاسبه این متغیر در هر دوره مالی، از مدل تعدیل شده بازار استفاده شده است. در این مدل فرض شده است بازده بازار نتیجه فرآیند مورد انتظار بازده سهام شرکت‌ها در هر دوره زمانی می‌باشد. بنابراین تفاضل بازده واقعی شرکت i در دوره زمانی t با بازده بازار در همان دوره نشانگر بازده غیرعادی سهام شرکت i در دوره t است. با استفاده از روش رویداد آرایبی ۵ روزه در دامنه اعلان سود بازده غیرعادی تجمعی محاسبه می‌شود. برابر محاسبه بازده غیرعادی تجمعی از روابط زیر استفاده شده است. که در آن‌ها ابتدا نرخ بازده غیرعادی سهام شرکت i در روز t با استفاده از رابطه (۱) محاسبه می‌شود:

رابطه (۱):

$$ar_{i,t} = \Gamma_{i,t} - \Gamma_{m,t}$$

با توجه به روابط (۲) و (۳) نرخ بازده سهام شرکت i در روز t و نرخ بازده سهام شرکت i در روز t محاسبه و در رابطه (۱) جایگزین می‌گردد:

رابطه (۲):

$$\Gamma_{i,t} = \frac{P_{i,t} + D_{i,t} - P_{i,0}}{P_{i,n}}$$

رابطه (۳):

$$\Gamma_{m,t} = \frac{I_{m,t} - I_{m,0}}{I_{m,0}}$$

پس از محاسبه نرخ بازده غیرعادی سهام هر شرکت، نرخ بازده غیرعادی تجمعی سهام شرکت i در سال t بر اساس رابطه شماره (۴) و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

رابطه (۴):

$$CAR_{i,t} = CAR_A - CAR_B$$

با توجه به روابط (۵) و (۶) نرخ بازده غیرعادی تجمعی سهام قبل و بعد از اعلان سود محاسبه و در رابطه (۴)

جایگزین می‌گردد:

رابطه (۵):

$$CAR_B = \sum_{-5}^{-1} ar_{i,t}$$

رابطه (۶):

$$CAR_A = \sum_1^5 ar_{i,t}$$

که در آن:

$\Gamma_{i,t}$: نرخ بازده سهام شرکت i در روز t .

¹ Cumulative Abnormal Stock Return

$\Gamma_{m,t}$: نرخ بازده سهام شرکت i در روز t .
 $ar_{i,t}$: نرخ بازده غیرعادی سهام شرکت i در روز t .
 $P_{i,t}$: قیمت سهام شرکت i در انتهای روز t .
 $P_{i,0}$: قیمت سهام شرکت i در ابتدای روز t یا انتهای روز $t-1$.
 $D_{i,t}$: سود سهام پرداختی توسط شرکت i در روز t .
 $I_{m,0}$: شاخص کل بورس در ابتدای روز t یا انتهای روز $t-1$.
 $I_{m,t}$: شاخص کل بورس در پایان روز t .
 CAR_B : نرخ بازده غیرعادی تجمعی سهام قبل از اعلان.
 CAR_A : نرخ بازده غیرعادی تجمعی سهام بعد از اعلان.
 $CAR_{i,t}$: نرخ بازده غیرعادی تجمعی سهام شرکت i در سال t .

مقدار عددی سود خود به تنهایی باعث تغییر در قیمت سهام نمی‌شود بلکه آن انتظاری که سهامدار از سود موردنظر دارد باعث ایجاد تغییر در آن می‌شود. در واقع هدف از سنجش اعلان سود و پیش‌بینی سود، محتوایی است که با خود به همراه دارند و همچنین انتظاری که سهامدار از آن‌ها دارد. در این تحقیق این انتظار در اختلاف مابین آخرین پیش‌بینی سود هر سهم که از طرف مدیریت اعلان شده و سود اعلان شده برای هر سهم تجلی یافته که از آن به عنوان سود غیرمنتظره یاد شده است. از آنجاکه در مورد پیش‌بینی سود هر سهم، اولین پیش‌بینی سود هر سهم از طرف مدیریت برای سال آتی مدنظر نمی‌باشد لذا در این تحقیق از متغیری به نام بازنگری پیش‌بینی سود استفاده شده است که به نحوی بیان‌کننده اختلاف مابین دو پیش‌بینی سود متوالی می‌باشد. بنابراین سود غیرمنتظره و بازنگری پیش‌بینی سود، به ترتیب نمایان گر سود هر سهم اعلان شده و پیش‌بینی سود هر سهم می‌باشد. برای محاسبه سود غیرمنتظره از رابطه شماره (۷) استفاده شده است:
رابطه (۷):

$$UE_{i,t} = \frac{(EPS_{i,t} - LEF_{i,t-1})}{|LEF_{i,t-1}|}$$

که در آن:

$EPS_{i,t}$: سود اعلان شده هر سهم شرکت i در سال t .
 $LEF_{i,t-1}$: آخرین اعلان پیش‌بینی سود هر سهم شرکت i در سال $t-1$.
برای محاسبه بازنگری پیش‌بینی سود ($EFR_{i,t}$) نیز از رابطه شماره (۸) استفاده شده است:
رابطه (۸):

$$EFR_{i,t} = \frac{(FEF_{i,t}|A - LEF_{i,t}|B)}{|LEF_{i,t}|B|}$$

$FEF_{i,t}|A$: اولین اعلان پیش‌بینی سود هر سهم شرکت i برای سال t بعد از اعلان سود هر سهم در سال t .
 $FEF_{i,t}|B$: آخرین اعلان پیش‌بینی سود هر سهم شرکت i برای سال t بعد از اعلان سود هر سهم در سال t . (صالحی و همکاران، ۱۳۹۳).

متغیر مستقل: ویژگی‌های کمیته حسابرسی

جهت سنجش ویژگی‌های کمیته حسابرسی از معیارهای زیر استفاده شده است:

برای محاسبه کمیته حسابرسی از سه معیار: (۱) اندازه کمیته حسابرسی؛ (۲) استقلال کمیته حسابرسی؛ (۳) تخصص کمیته حسابرسی، استفاده شده است. ویژگی‌های کمیته حسابرسی شامل مجموع نمرات (استقلال کمیته حسابرسی، تخصص کمیته حسابرسی، اندازه کمیته حسابرسی) است. استقلال کمیته حسابرسی^۱: از طریق نسبت اعضای مستقل کمیته حسابرسی بر تعداد اعضای کمیته حسابرسی به دست می‌آید (گارنی، هالیوی و زهری، ۲۰۱۶؛ مرادزاده و همکاران، ۱۳۹۶). تخصص کمیته حسابرسی^۲: بیانگر تعداد اعضای متخصص در کمیته حسابرسی که دارای تخصص مالی و حسابداری و مدیریت است (گارنی، هالیوی و زهری، ۲۰۱۶؛ مرادزاده و همکاران، ۱۳۹۶). اندازه کمیته حسابرسی^۳: بیانگر تعداد اعضای کمیته حسابرسی در پایان سال مالی است (گارنی، هالیوی و زهری، ۲۰۱۶؛ مرادزاده و همکاران، ۱۳۹۶).

متغیرهای کنترلی: متغیرهای کنترلی در پژوهش حاضر عبارت است از (پاریتی و همکاران، ۲۰۱۸): اندازه شرکت: از طریق لگاریتم طبیعی کل دارایی‌های شرکت برآورد خواهد شد. نرخ بازده حقوق صاحبان سهام: از حاصل نسبت سود خالص به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام برآورد خواهد شد. اهرم مالی: با استفاده از حاصل نسبت کل بدهی‌های بلندمدت به کل دارایی‌های شرکت به دست می‌آید.

مدل تحقیق

در این تحقیق از آمار توصیفی شامل جداول و نمودارها، شاخص‌های گرایش مرکزی، پراکندگی، توزیعی جهت توصیف نمونه موردبررسی و از روش رگرسیون مبتنی بر داده‌های ترکیبی جهت تحلیل داده‌های مرتبط به جنبه‌های تحقیق استفاده می‌شود. برای استخراج داده‌ها از نرم‌افزار Excel نسخه ۲۰۱۶ و برای انجام آزمون‌های آماری از نرم‌افزار Eviews نسخه دهم استفاده می‌شود. برای سنجش فرضیات پژوهش از مدل رگرسیونی زیر استفاده خواهد شد:
مدل (۱):

$$CAR_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 ACSIZE_{i,t} + \beta_2 ACIND_{i,t} + \beta_3 ACEXP_{i,t} + \beta_4 LEV_{i,t} + \beta_5 SIZE_{i,t} + \beta_6 ROE_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

که در آن:

$CAR_{i,t}$: اعلان سود شرکت i در سال t ؛

$AUDITCOMMITTEE_{i,t}$: کمیته حسابرسی شرکت i در سال t ؛

$ACSIZE_{i,t}$: اندازه کمیته حسابرسی شرکت i در سال t ؛

$ACIND_{i,t}$: اندازه کمیته حسابرسی شرکت i در سال t ؛

$ACEXP_{i,t}$: اندازه کمیته حسابرسی شرکت i در سال t ؛

$ROE_{i,t}$: نرخ بازده حقوق صاحبان سهام شرکت i در سال t ؛

$LEV_{i,t}$: اهرم مالی شرکت i در سال t ؛

$SIZE_{i,t}$: اندازه شرکت i در سال t ؛

¹ ACIND
² ACEXP
³ ACSIZE

ویژگی‌های توصیفی متغیرها

این ویژگی‌ها شامل اطلاعات آماری همانند میانگین، میانه، ماکزیمم، مینیمم، انحراف معیار و تعداد مشاهدات می‌باشد که اطلاعات اولیه‌ای از چگونگی داده‌های مورد استفاده در مدل به ما می‌دهد.

جدول (۲): آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

متغیرهای کنترلی			متغیر وابسته			متغیرهای مستقل			نوع متغیر
نرخ بازده دارایی	اندازه شرکت	اهرم مالی	بازده غیرعادی تجمعی	بازگری پیش بینی سود	سود غیر منتظره	استقلال کمیته حسابرسی	تخصص کمیته حسابرسی	اندازه کمیته حسابرسی	نام متغیر
۰/۱۰۴۳	۶/۲۳۸۶	۰/۵۷۸۰	۰/۲۴۲۹	۰/۱۷۵۲	۰/۲۷۰۵	۰/۳۴۹	۲/۳۴۹	۳/۲۴۰	میانگین
۰/۰۹۶۸	۶/۱۵۸۶	۰/۵۹۰۵	۰/۲۷۱۷	۰/۳۵۷۶	۰/۲۹۰۳	۰/۳۳۳	۲/۰۰۰	۳/۰۰۰	میانه
۰/۵۵۸۱	۸/۲۸۰۴	۰/۹۹۶۷	۰/۲۹۶۳	۰/۳۷۹۵	۰/۶۰۶۴	۱/۰۰۰	۴/۰۰۰	۵/۰۰۰	بیشینه
-۰/۱۹۷۳	۴/۶۳۴۵	۰/۱۰۸۰	-۰/۲۴۹۳	-۰/۳۵۳۳	-۰/۶۲۹۰	۰/۲۰۰	۱/۰۰۰	۳/۰۰۰	کمینه
۰/۳۴۹۵	۰/۲۷۸۹	۰/۴۰۸۳	۰/۶۰۵۴	۰/۱۹۳۱	۰/۱۴۵۸۳	۰/۳۱۵۷۸	۰/۴۹۶۵۵	۰/۸۹۵۸	انحراف معیار
-۰/۱۶۷۱	۰/۹۵۲۲	۰/۴۸۱۹	۰/۶۳۶۷	-۰/۲۱۴۹	-۰/۸۲۷۶	۰/۲۵۱۱	۰/۲۳۴۱	۰/۳۴۳۸	ضریب چولگی
۱/۶۹۶۶	۱/۷۱۵۷	۱/۱۹۶۱	۱/۲۳۴۲	۱/۲۸۶۹	۱/۰۳۰	۱/۶۵۰۸	۱/۰۵۴۸	۱/۸۳۳۸	ضریب کشیدگی

در جدول (۲) برخی از مفاهیم آمار توصیفی متغیرها شامل میانگین، میانه، حداقل، حداکثر مشاهده‌ها به‌عنوان شاخص‌های مرکزی و انحراف معیار به‌عنوان شاخص پراکندگی و ضریب کشیدگی، ضریب چولگی به‌عنوان شاخص‌های توزیعی ارائه شده است. اصلی‌ترین شاخص مرکزی، میانگین است که بیانگر نقطه‌ی تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخصی برای نشان دادن مرکزیت داده‌ها است. برای مثال مقدار میانگین برای متغیر اندازه کمیته حسابرسی برابر با ۳/۲۴۰ است که نشان می‌دهد بیشتر داده‌ها حول این نقطه تمرکز یافته‌اند. میانه یکی دیگر از شاخص‌های مرکزی است که وضعیت جامعه را نشان می‌دهد. همان‌طور که نتایج نشان می‌دهد میانه استقلال کمیته حسابرسی برابر با ۲/۰۰۰ است که بیانگر این است که نیمی از داده‌ها کمتر از این مقدار و نیمی دیگر بیشتر از این مقدار هستند. انحراف معیار یکی از مهم‌ترین پارامترهای پراکندگی است و معیاری برای میزان پراکندگی مشاهدات از میانگین است؛ مقدار این پارامتر برای متغیر انحراف معیار سود غیرمنتظره برابر با ۰/۱۴۵۸ است.

خودهمبستگی بین اجزای اخلاقی

یکی دیگر از فروض مهم کلاسیک رگرسیون خطی این است که بین اجزای اخلاقی که در تابع رگرسیون وارد می‌شود، خودهمبستگی یا همبستگی سریالی وجود نداشته باشد. در حالت وجود خودهمبستگی نیز همانند حالت ناهمسانی واریانس، تخمین زن‌های حداقل مربعات معمولی بدون تورش و سازگارند اما کارا نمی‌باشند. در نتیجه نمی‌توان آزمون-های F و t معمولی معناداری را به‌خوبی بکار برد. مشکل خودهمبستگی را می‌توان با چندین روش کشف نمود. از جمله

رایج ترین روش ها، آزمون دوربین- واتسن^۱ (DW) است. آماره این آزمون همواره بین صفر و چهار قرار دارد. اگر $d \approx 2$ باشد، نشان دهنده عدم وجود خودهمبستگی است. اگر $d \approx 0$ باشد، دال بر وجود خودهمبستگی مثبت و اگر $d \approx 4$ باشد، نشان دهنده خودهمبستگی منفی می باشد (گجراتی، ۲۰۰۹). برخی از محققان، آماره بین ۱/۵ تا ۲/۵ را قابل قبول می دانند. مقادیر این آماره در بخش تحلیل نتایج آزمون فرضیه های تحقیق ارائه گردیده است.

جدول (۳): نتایج آزمون بروش پاکان - کوک و ویسبرگ برای کشف ناهمسانی واریانس

مدل	فرضیه صفر (H_0)	آماره χ^2 بروش پاکان - کوک و ویسبرگ	p-value	نتیجه آزمون
اول	واریانس ها همسان اند	۳/۸۹۵۷۸	۰/۰۰۰۰	H_0 رد می شود (ناهمسانی واریانس وجود دارد)

بنا بر نتایج حاصل از این آزمون که در جدول شماره ۲ آورده شده است، در تمامی مدل های پژوهش مشکل ناهمسانی واریانس وجود دارد (زیرا احتمال یا p-value محاسبه شده کوچکتر از ۰/۰۵ است). بنابراین تخمین نهایی این مدل ها با استفاده از آزمون GLS صورت می گیرد تا فرض همسانی واریانس ها در تحلیل رگرسیون برقرار بماند و مشکل ناهمسانی واریانس ها به این ترتیب حل شود.

هم خطی مرکب

یکی دیگر از فروض مدل کلاسیک رگرسیون خطی آن است که هم خطی مرکب بین متغیرهای توضیحی موجود در مدل وجود ندارد. هم خطی در اصل، به معنای وجود ارتباط خطی کامل یا دقیق بین همه یا بعضی از متغیرهای توضیحی مدل رگرسیون می باشد. اگر بین متغیرهای مستقل هم خطی وجود داشته باشد، ضرایب رگرسیونی متغیرهای مستقل و همچنین انحراف معیار آن ها بزرگ شده، در نتیجه ضرایب نمی توانند با دقت زیاد تخمین زده شوند (گجراتی، ۲۰۰۹). در این تحقیق برای بررسی وجود هم خطی بین متغیرهای مدل از آماره عامل تورم واریانس^۲ "VIF" استفاده شده که نتایج آن در نگاره (۳) ارائه شده است. زمانی که عامل تورم واریانس کوچکتر از ۵ باشد، نشان دهنده عدم وجود هم خطی بین متغیرهای مدل است. همان گونه که در نگاره مشاهده می گردد، میزان عامل تورم واریانس در کلیه موارد کمتر از ۵ است. بنابراین مشکل هم خطی بین متغیرها موجود نیست.

جدول (۴): نتایج آزمون بررسی هم خطی بین متغیرها

نام متغیر	اندازه کمیته حسابرسی	استقلال کمیته حسابرسی	تخصص کمیته حسابرسی	سود غیر منتظره	بازنگری پیش بینی سود	بازده غیر عادی تجمعی	اهرم مالی	اندازه شرکت	نرخ بازده دارایی
VIF	۱/۶۱۲	۱/۱۳۹	۱/۰۶۸	۱/۵۷۶	۱/۲۴۹	۱/۱۲۴	۱/۱۰۷	۱/۰۴۸	۲/۹۸۷

¹ Durbin-Watson

² Variance Inflation Factor

آزمون F لیمر و هاسمن

قبل از تخمین مدل لازم است که روش تخمین (تلفیقی یا تابلویی) مشخص شود. برای این منظور از آزمون چاو استفاده شده است. طبق جدول (۵)، احتمال F لیمر مدل پژوهش کمتر از ۵ درصد می‌باشد؛ بنابراین برای تخمین تمام مدل‌ها از روش تابلویی استفاده می‌شود. با توجه به اینکه نتایج آزمون هاسمن برای مدل پژوهش کمتر از ۵ درصد می‌باشد، لذا جهت تخمین مدل از روش اثرهای ثابت استفاده شده است.

جدول (۵): آزمون چاو و هاسمن

نتایج آزمون هاسمن				نتایج آزمون چاو (F لیمر)					
روش پذیرفته شده	سطح خطا	درجه آزادی	آماره	مدل	روش پذیرفته شده	سطح خطا	درجه آزادی	آماره	مدل
روش اثرات ثابت	۰/۰۰۰	۵	۱۲/۲۵۴	مدل ۱	روش داده‌های تلفیقی	۰/۰۰۰	۱۶۶/۳۵۱	۸/۶۵۳	مدل ۱

نتایج آزمون فرضیه اول پژوهش

جدول (۶): نتایج برآورد مدل اول پژوهش

$CAR_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 ACSIZE_{i,t} + \beta_2 ACIND_{i,t} + \beta_3 ACEXP_{i,t} + \beta_4 LEV_{i,t} + \beta_5 SIZE_{i,t} + \beta_6 ROA_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$					
نام متغیر	نماد	ضرایب	انحراف معیار	آماره t	سطح معناداری (sig)
عرض از مبدأ	C	۲/۳۶۱۴	۰/۴۱۱۸	۵/۷۳۳۹	۰/۰۰۰۰
اندازه کمیته حسابرسی	ACSIZE	۰/۷۰۱۹	۰/۰۶۶۱	۱۰/۶۰۷۳	۰/۰۰۰۰
استقلال کمیته حسابرسی	ACIND	۲/۶۲۲۳	۰/۵۳۶۶	۴/۸۸۶۵	۰/۰۰۰۰
تخصیص کمیته حسابرسی	ACEXP	۲/۴۰۰۸	۰/۴۴۳۵	۵/۴۱۲۹	۰/۰۰۰۰
اهرم مالی	LEV	۰/۰۳۵۵	۰/۰۳۶۱	۰/۹۸۳۷	۰/۳۲۶۰
اندازه شرکت	SIZE	-۰/۲۵۲۹	۰/۰۳۷۲	-۶/۷۸۳	۰/۰۰۰۰
نرخ بازده دارایی	ROA	۰/۲۱۸۴	۰/۰۷۷۸	۲/۸۰۸۰	۰/۰۰۵۳
آماره F فیشر (سطح معنی داری)		۲۲/۲۵۵۸۹ (۰/۰۰۰۰۰۰)	آماره دوربین واتسون		۱/۹۴۰۸۸۲
ضریب تعیین		۰/۷۶۴۶۳	ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۷۵۹۲۶

بل از آزمون فرضیه پژوهش بر اساس نتایج به دست آمده، باید از صحت نتایج اطمینان حاصل نمود. بدین منظور برای بررسی معناداری کل مدل از آزمون F استفاده گردید. با توجه به احتمال آماره F محاسبه شده (۰/۰۰۰۰)، می‌توان ادعا نمود که مدل رگرسیونی برازش شده معنادار است. با توجه به ضریب تعیین مدل برازش شده می‌توان ادعا نمود، حدود ۷۶ درصد از تغییرات در متغیر وابسته مدل (اعلان سود شرکت)، توسط متغیر مستقل و کنترلی مدل توضیح داده می‌شود. با توجه به فرضیه اول تحقیق از آنجایی که ضریب برآوردی اندازه کمیته حسابرسی (۰/۷۰۱۹) می‌باشد نشان دهنده تأثیر مثبت این متغیر بر اعلان سود شرکت می‌باشد که با توجه به اینکه سطح معناداری ۰/۰۰۰۰ می‌باشد و این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است، این رابطه معنادار می‌باشد. بنابراین می‌توان فرضیه اول پژوهش را تأیید شده قلمداد نمود.

با توجه به فرضیه دوم تحقیق از آنجایی که ضریب برآوردی استقلال کمیته حسابرسی (۲/۶۲۲) می باشد نشان دهنده تأثیر مثبت این متغیر بر اعلان سود شرکت می باشد که با توجه به اینکه سطح معناداری ۰/۰۰۰۰ می باشد و این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است، این رابطه معنادار می باشد. بنابراین می توان فرضیه دوم پژوهش را تأیید شده قلمداد نمود.

با توجه به فرضیه سوم تحقیق از آنجایی که ضریب برآوردی تخصص کمیته حسابرسی (۲/۴۸۰۰) می باشد نشان دهنده تأثیر مثبت این متغیر بر اعلان سود شرکت می باشد که با توجه به اینکه سطح معناداری ۰/۰۰۰۰ می باشد و این مقدار کمتر از ۰/۰۵ است، این رابطه معنادار می باشد. بنابراین می توان فرضیه سوم پژوهش را تأیید شده قلمداد نمود.

از سویی دیگر، ضریب برآوردی متغیرهای کنترلی به غیر از اهرم مالی، با توجه به سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ می توان بیان کرد با متغیر اعلان سود شرکت رابطه معناداری دارد.

نتیجه گیری و پیشنهادات تحقیق

فرضیه اول به بررسی این مطلب می پردازد که بین اندازه کمیته حسابرسی و اعلان سود رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به آزمون فرضیه، ضریب برآوردی متغیر نشان دهنده آن است که بین اندازه کمیته حسابرسی و اعلان سود رابطه معناداری وجود دارد و از آنجایی که سطح معناداری آن کمتر از ۰/۰۵ است، لذا می توان بیان کرد که بین دو متغیر فوق تأثیر معناداری وجود دارد. نتیجه بدست آمده از آزمون فرضیه را می توان اینگونه استدلال کرد هرچه کمیته های حسابرسی دارای تعداد بیشتری از اعضا تشکیل شده باشند، با نظارت بر مدیریت؛ شرکت ها از زمان بندی اعلان سود نزدیک تری برخوردار خواهند بود. نتیجه بدست آمده با تحقیقات دی فوند و ژانگ (۲۰۱۴) و بیدارد و جندرون (۲۰۱۰) همسو می باشد.

فرضیه دوم به بررسی این مطلب می پردازد که بین استقلال کمیته حسابرسی و اعلان سود رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به آزمون فرضیه، ضریب برآوردی متغیر نشان دهنده آن است که بین استقلال کمیته حسابرسی و اعلان سود رابطه معناداری وجود دارد و از آنجایی که سطح معناداری آن کمتر از ۰/۰۵ است، لذا می توان بیان کرد که بین دو متغیر فوق تأثیر معناداری وجود دارد. نتیجه بدست آمده از آزمون فرضیه را می توان اینگونه استدلال کرد هرچه اعضای کمیته حسابرسی از استقلال کافی برخوردار باشند، نظارت بر مدیریت بیشتر می گردد و زمان بندی اعلان سود شرکت ها به موقع تر خواهد بود. نتیجه بدست آمده با تحقیقات دی فوند و ژانگ (۲۰۱۴) و بیدارد و جندرون (۲۰۱۰) همسو می باشد.

فرضیه سوم به بررسی این مطلب می پردازد که بین تخصص کمیته حسابرسی و اعلان سود رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به آزمون فرضیه، ضریب برآوردی متغیر نشان دهنده آن است که بین تخصص کمیته حسابرسی و اعلان سود رابطه معناداری وجود دارد و از آنجایی که سطح معناداری آن کمتر از ۰/۰۵ است، لذا می توان بیان کرد که بین دو متغیر فوق تأثیر معناداری وجود دارد. نتیجه بدست آمده از آزمون فرضیه را می توان اینگونه استدلال کرد هرچه اعضای کمیته حسابرسی از تخصص کافی برخوردار باشند، نظارت بر مدیریت بیشتر می گردد و زمان بندی اعلان سود شرکت ها به موقع تر خواهد بود. نتیجه بدست آمده با تحقیقات دی فوند و ژانگ (۲۰۱۴) و بیدارد و جندرون (۲۰۱۰) همسو می باشد.

پیشنهاد های پژوهش

با توجه به نتایج حاصل از تحقیق پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه می گردد:

۱. با توجه به نتایج بدست آمده به سازمان بورس اوراق بهادار تهران پیشنهاد می گردد که در زمینه افشای اعضای کمیته حسابرسی کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران قوانینی را وضع نمایند که کلیه شرکت ها از طریق وبسایت کدال و سازمان بورس اوراق بهادار تهران اقدام به انتشار خود در گزارش های سالانه خود نمایند.

۲. به سرمایه‌گذاران در هنگام سرمایه‌گذاری پیشنهاد می‌گردد قبل از سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها علاوه بر سودخالص شرکت به کیفیت حاکمیت شرکتی آن از جمله کمیته حسابرسی توجه بسیاری نمایند.

منابع

- ✓ بزرگ اصل، موسی، ادیبی، آزاده، (۱۳۹۶)، بررسی رابطه بین محتوای اطلاعاتی اعلامیه‌های سود فصلی و عدم تقارن اطلاعاتی، پژوهش‌های تجربی حسابداری، دوره ۷، شماره ۱، صص ۲۰-۴۰.
- ✓ جامعی، رضا، رستمیان، آزاده، (۱۳۹۵)، تأثیر تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی بر ویژگی‌های سود پیش‌بینی‌شده، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۸، شماره ۲۹، صص ۱-۱۷.
- ✓ جهانخانی، علی، صفاریان، امیر، (۱۳۸۲)، واکنش بازار سهام نسبت به اعلان سود برآوردی هر سهم در بورس اوراق بهادار تهران، تحقیقات مالی، شماره ۱۶، صص ۶۱-۸۱.
- ✓ جهانشاد، آریتا، ملکیان، حمزه، (۱۳۹۴)، نقش اعتماد بر واکنش سرمایه‌گذاران نسبت به اعلان سود با تأکید بر الزامات نهاد‌های رسمی و عدم تقارن اطلاعاتی، تحقیقات حسابداری و حسابرسی، سال ۷، شماره ۲۶، صص ۹۲-۱۰۷.
- ✓ حبیبی، مهدیه، جهانشاد، آریتا، (۱۳۹۶)، نقش اعتماد اجتماعی بر واکنش سرمایه‌گذاران نسبت به اعلان سود و تأثیر کیفیت سود و تأخیر در گزارش سود بر رابطه آن‌ها، پژوهش‌های تجربی حسابداری، دوره ۷، شماره ۱، صص ۱-۱۰۱-۱۲۰.
- ✓ حساس یگانه، یحیی، حسینی بهشتیان، محمد، (۱۳۸۱)، تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر حسابرسی مستقل، کنترل‌های داخلی و گزارشگری مالی، مطالعات مدیریت بهبود و تحول، دوره ۹، شماره ۳۶ و ۳۵، صص ۶۷-۹۱.
- ✓ رضائی پینته نوئی، یاسر، فخاری، حسین، (۱۳۹۶)، تأثیر تخصص مالی کمیته حسابرسی بر محیط اطلاعاتی شرکت، دانش حسابداری، دوره ۸، شماره ۳، صص ۸۱-۱۱۲.
- ✓ رضائی پینته نوئی، یاسر، فخاری، حسین، (۱۳۹۷)، تأثیر وجود کمیته حسابرسی بر محیط اطلاعاتی شرکت، حسابداری مدیریت، در دست چاپ.
- ✓ زارعی، علیرضا، قاسمی، معصومه، (۱۳۹۵)، اثر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی، بررسی‌های حسابداری، شماره ۱۲، صص ۴۳-۶۴.
- ✓ صالحی، مهدی، موسوی شیرینی، سید محمود، ابراهیمی سوزی، محمد، (۱۳۹۳)، بررسی محتوای اطلاعاتی سود اعلان‌شده و پیش‌بینی هر سهم در تبیین بازده غیرعادی سهام، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۶، شماره ۲۱، صص ۱۱۷-۱۴۰.
- ✓ صفری گرایلی، مهدی، رضائی پینته نوئی، یاسر، نوروزی، محمد، (۱۳۹۶)، ارائه مدلی برای تبیین اثربخشی کمیته حسابرسی و محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری، پژوهش‌های حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۲۴، در دست چاپ.
- ✓ صمدی، ابوالفضل، (۱۳۸۵)، بررسی محتوای اطلاعاتی اعلام سود برآوردی سهام در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی دانشکده مدیریت.
- ✓ علوی طبری، سید حسین، موسوی، سیده سمیه، (۱۳۹۰)، محتوای اطلاعاتی سود خالص و تعدیل قیمت سهام، فصلنامه پژوهش‌های تجربی حسابداری، سال ۱، شماره ۱، صص ۷-۱۹.
- ✓ فروغی، داریوش، آیسک، سید سعید مهرداد، (۱۳۹۴)، بررسی واکنش بازار به زمان اعلام سود هر سهم پیش‌بینی‌شده، پژوهش‌های تجربی حسابداری، دوره ۵، شماره ۱، صص ۱۳۹-۱۶۲.

- ✓ کردستانی، غلامرضا، سپید دست، سپیده، لاریجانی، ریحانه، (۱۳۹۲)، بررسی واکنش کمتر از حد انتظار بازار به اخبار اعلان سود حسابداری، مدل مرزی تصادفی، فصل نامه راهبرد مدیریت مالی، سال ۱، شماره ۲، صص ۱-۱۸.
- ✓ Ball, R. , Brown, P. (1968). An empirical evaluation of income numbers, *Journal of accounting research*, 6 (2) , 159-178.
- ✓ Baumann, M.F. & Ratzinger-Sakel, N. (2017). Audit Firm Alumni in the Audit Committees of German Companies: An Analysis of the Time Dependence of Alumni Effects on Audit Quality, the Audit Report Lag, and Audit Fees. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2937812>
- ✓ Brown, P., Preiato, J., & Tarca, A. (2014). Measuring country differences in enforcement of accounting standards: An audit and enforcement proxy. *Journal of Business Finance & Accounting*, 41(1-2), 1-52 .
- ✓ DeFond, M. L., & Zhang, J. (2014). A review of archival auditing research. *Journal of Accounting and Economics*, 58(2), 275-326 .
- ✓ DeFond, M. L., Hung, M., & Trezevant, R. (2007). Investor protection and the information content of annual earnings announcements: International evidence. *Journal of Accounting and Economics*, 43(1), 37-67.
- ✓ Eshleman, J.D. & Guo, P. (2014). Abnormal Audit Fees and Audit Quality: The Importance of Considering Managerial Incentives in Tests of Earnings Management. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 33 (1), 117-138.
- ✓ Fakhari, H. & Rezaei Pitenoeei, Y. (2017). The Impact of Audit Committee and its Characteristics on the Firms Information Environment. *Iranian Journal of Management Studies*, 10(3), 577-608. (In Persian)
- ✓ Foster. G, (1973), "Stock Market Reaction to Estimates of Earnings per Share by Company Officials", *Journal of Accounting Research*.
- ✓ Fung, S. Y. K., Zhou, G. S., & Zhu, X. K. (2016). Monitor objectivity with important clients: Evidence from auditor opinions around the world. *Journal of International Business Studies*, 47(3), 263-294 .
- ✓ Gambetta, D. , (1988). Can we trust? Trust: Making and breaking cooperative relations, electronic edition, Department of Sociology, University of Oxford, chapter 13, pp. 213-237 .
- ✓ Garcia-Sanchez, I., Garcia-Meca, E. & Cuadardo-Ballesteros (2017). Do Financial Experts on Audit Committees Matter for Bank Insolvency Risk-Taking? The Monitoring role of Bank Regulation and Ethical Policy. *Journal of Business Research*, 76, 52-66.
- ✓ Garven, S.A (2009). The Effect of Board and Audit Committee Characteristics on Real Earnings Management: do boards and audit committees play a role in its constraint?. working paper, University of Alabama, Tuscaloosa, AL.
- ✓ Gift. M. j. & Y. Yang, (2010), " Financial Market Reactions to Earnings Announcements and Earnings Forecast Revisions: Evidence from the U. S. and China ", *The International Journal of Business and Finance Research* ,PP:85-96.
- ✓ Guiso, L. , P. Sapienza, and L. Zingales. (2008). Trusting the stock market. *Journal of Finance*, 63, pp. 2557-2600.
- ✓ Habib, A., & Bhuiyan, M.B. (2016). Problem Directors on the Audit Committee and Financial Reporting Quality. *Accounting and Business Research*, 46(2), 121-144.
- ✓ Habiba Al-Shaer aly salama Steven Toms , (2017), " Audit committees and financial reporting quality: evidence from UK enviromental accounting disclosures ", *Journal of Applied Accounting Research*, Vol. 18 Iss 1 pp
- ✓ Ittonen, K. , Vahamaa E. & Vahamaa S. (2013) Female Auditors and Accruals Quality. *Accounting Horizons*, 27(2), 205-228.
- ✓ May.R.G.(1971). The Influence of Quarterly Earnings Announcement on Investor Decisions As Reflect in Common Stock Price Changes", *Journal of Research*, pp. 119 – 152.

- ✓ Pevzner, Mikhail, and FeiXie, and Xiangang Xin, (2013). When Firms Talk, Do Investors Listen? The Role of Trust in Stock Market Reactions to Corporate Earnings Announcements. *Journal of Financial Economics*, 117, pp. 190–223 .
- ✓ Poretti, Cédric., Schatt, Alain., Bruynseels, Liesbeth.(2018). Audit committees' independence and the information content of earnings announcements in Western Europe. *Journal of Accounting Literature* 40 (2018) 29–53.
- ✓ Roychowdhury, S. and E. Sletten. (2012). Voluntary Disclosure Incentives and Earnings Informativeness. *The Accounting Review*, 87, 1679-1708
- ✓ Savor, P., Wilson, M. (2014). Earning Announcement and Systematic Risk. Available at: <http://ssrn.com/abstract=1786308>.
- ✓ Zengin, Yasemin. Serdar,Ozkan. (2010).“ audit quality and earnings management in interim financial reports”. www.SSRN.com

